

A Magyar Örökség-díjas Palkovits Miklós Professor Úr laudációja

Néhány hete csodálatosan kerek születésnapja alkalmával köszöntöttük Palkovits Miklóst. Öröksége egyszerre magyar és nemzetközi, vagyis világra szóló.

Melyek a kiemelkedően jó egyetemi tanár legfontosabb tulajdonságai? Abszolút biztos tudás, érzékelhetően erős ihletettség a tudás átadására, rendkívül jó kommunikációs készség és természetesen jelentős magabiztosság és meggyőző erő. Ezek azok a jellemvonások, amelyek engem sok évtizeddel ezelőtt, még medikusként azonnal Palkovits Miklós hívévé és csodálójává tettek. Előadásain azt a határozott üzenetet közvetítette összes mondata, hogy ez az ember mindent tud az anatómiáról.

Csak jóval később tudtam meg, hogy az egyetemi tanárnak még egy nagyon fontos képességgel kell rendelkeznie, ez pedig az, hogy tudásának forrása ne csak a tankönyvekben gyökerezzen, hanem kutatóként maga is vegye ki a részét az új ismeretek megszerzésében, bővítésében. Ha valaki azt gondolja, hogy Palkovits professor úr itt magára hagyja híveit, annak csalódnia kell, hiszen publikációs és citációs paraméterei elképesztőek! Anekdota, hogy idézettségi számát egy korabeli elektronikus adatbázisba nem tudta beírni, mert a szokásos mennyiségű négy kocka nem volt elegendő a korrekt nagyságrendű szám befogadására, így inkább nem írt be semmit. Megjegyzem, hogy ez a szám ma megközelíti a 40 ezret, amivel biztosan olimpikon lehetne bárhol a világon! Jellemző, hogy mindennek ellenére magát nem tudósnak, csak kutatónak vallja.

Anatómusként, vagyis elméleti orvosi szakemberként egy másik kutatóorvosról beszélve ilyenkor ébred fel az emberben az a kérdés, hogy na jó, de azért az orvosi szemlélethez szükséges tapasztalat és a klinikai ismeretek azért mégiscsak hiányoznak! Ki kell ábrándítanom hallgatóságomat! Palkovits Miklós évekig dolgozott egy körzeti éjszakai ügyeleten, ahol pontosan annyi orvosi élményre és tapasztalatra tett szert, amennyi ahhoz kell, hogy valaki igazi klinikai szemlélet alapján adja át az anatómiai tudást a medikusoknak. A méltatlan összehasonlítás lehetőségét is elutasítva, vonakodva, de meg kell jegyezzem, hogy Palkovits

professzor annak idején a VII. kerületi éjszakában dolgozott, míg másfél évtizeddel később én a VI. kerületben...

Néhány évvel ezelőtt egy anatómus kongresszus kicsit unalmas témája kapcsán egy szerzői névvel kapcsolatos hozzászólás hangzott el. Meglepetésemre Palkovits Miklós kért szót. Nem gondoltam, hogy az elképesztő impakt faktorral rendelkező tudós-kutató ehhez a tudománytörténeti kérdéshez is szándékozik valamit hozzátenni. Néhány perc alatt a tőle megszokott szenvedélyes stílusban, amely a megosztandó tudással kapcsolatos izgatottság következménye, szinte mindent megtudhattunk *Sylviusról*, a XVII. századi dán anatómusról, akiről számos anatómiai képletet neveztek el, és akinek nevét ma minden medikusnak tudnia kell. Rögtönzött hozzászólásával és jól értesültségével elkápráztatta és szinte galvanizálta hallgatóságát!

Pár napja egy fontos képzés-stratégiai kérdésben értekeztünk, és egyszer csak előkerült egy másik dán anatómus, *Stensen* neve. Stensen életéről hihetetlenül sok történeti érdekesség hangzott el Palkovits Miklóstól; nemcsak az, amit mindannyian tudunk, vagyis, hogy a *ductus parotideus* latinósított nevéből, *Steno*-ról nevezték el, hanem még az is, hogy 1669-ben Magyarországon, Nyitrán is járt, katolikus püspök volt, akit II. János Pál pápa avatott boldoggá, és ő használta először a funkcionális anatómia kifejezést. Az emlékezetes beszélgetés napján hazamenvén első dolgom volt, hogy utánanézzek Steno kollégánknak az interneten. A Nyitrára és a funkcionális anatómiára vonatkozó utalást nem találtam meg. Honnan tud Palkovits Miklós mindent? Megmondom Önöknek: nem tudom.

Egyet tudok, hogy csodálat és irigylem Miklóst tudásáért, lenyűgöző előadó-képességéért, tudományos sikereiért. Pár hónapja megajándékozott egy általa szerkesztett könyvvel, amely az akadémiai doktori cím követelményének összes szakterületre vonatkozó összefoglalását tartalmazta. Mi lehet a titka annak, hogy valaki ilyen teljes életet él? Tudományt, tudománytörténetet, tudománypolitikát és emberséget átölelő teljes ember legyen? Válaszom megint csak az, hogy nem tudom. Egyet tudok csak: tanítványainak sokasága mondhatja

el, hogy szerencsés, mert Palkovits Miklóst mesterének nevezheti. *Vizi E. Szilveszter* nyilatkozta róla egyszer azt, hogy Palkovits Miklós „*olyan csillaga a magyar tudományos naprendszernek, amely körül 100 és 100 bolygó, vagyis 100 és 100 tanítvány kering, egy olyan csillag, amely iskolát teremtett*”. Mivel tanítványa a szó szoros értelmében nem voltam, nem biztos, hogy elfogadja tőlem a „mesterem” megnevezést. Mivel azonban életem során számtalanszor fordulhattam és fordultam hozzá tanácsért, segítségért, és soha nem távoztam tőle üres kézzel, bátran mondom ki: Palkovits Miklós a mesterem! Adja Isten, hogy a Semmelweis Egyetemen minél több Palkovits Miklóshoz hasonlítható kutató teremjen! Ha az általa fémjelzett lendület és a mindennek fölött álló oktatói-kutatói személyiségjegyek uralkodóak lennének egyetemünkön, a rektornak nem lenne semmilyen gondja.

Laudációm során nyilván elmentem rengeteg fontos információ mellett, mint amilyen a Széchényi-díj, Rienecker-díj, a Prima Primissima díj, az amerikai kapcsolat, a Palkovits-féle punch technika, a ma már 40 ezer mintát tartalmazó *Humán Agyminta Bank* létrehozása és még ezer más szenzációs dolog. Mentségemül hadd hozzam fel: számomra Palkovits Miklós olyan példakép, akinek a neve említése is sokszor elegendő volt ahhoz, hogy a világban egyébként zárt kapuk nyíljanak meg előttem.

Azt hiszem, hogy méltatásom nem lenne teljes, ha nem idézhetnék néhány szót *Tatiosztól*, kedvenc görög filozófusomtól. Ha néhány perccel ezelőtt csillagnak neveztem Palkovits Miklóst, akkor most igazgyöngyként szólok róla. „*Az igaz ember hű önmagához, hogy az lehessen a többiekhez is. Amikor ezt a szót emlegetik: hűség - legtöbbször állhatatosságra, kitartásra, szavatartásra, megbízhatóságra gondolnak. Pedig a hűség sokkal több ezeknél: az ember önmagához való hűsége a hűség. Hűség az úthoz, a feladathoz, a felismeréshez - hűség a hűséghez. A hűség lényege éppen természetességében rejlik. Sem kényszer, sem jutalom nem teremtheti meg; olyan tudás, amelyről csak a szép életet élt ember tudhat igazán - a hűség együtt növekszik az emberrel.*”

„Egyszerű a jelentése: légy az, aki vagy - nem több, de nem is kevesebb. Égethet, ölhet, szabadhat bármi - önmagadat akkor se hagyd el! Amikor fájdalom nehezedik a szívedre, annál mélyebbre ültesd a hűségedet. Ez a mélység nagyon magasan van! Ami a mélyben fogan erős gyökerekkel, csupán az képes az egekig nőni.” Azzal, hogy Palkovits Miklós magyar tudós maradt, és szédületes karrierjét a magyar idegtudományi iskola vezéralakjaként futotta be, százszorosán kiérdemelte a Magyar Örökség-díjat.

Szél Ágoston
a Semmelweis Egyetem rektora